

A decorative background pattern consisting of a large blue triangle on the left and a cluster of grey and green triangles on the right. The text is centered in the white space between these elements.

Granskning av kommunens brottsförebyggande arbete, med särskilt fokus på ungdomskriminalitet

Rapport

Eksjö kommun

2025-10-23

Antal sidor 19

Antal bilagor 1

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
3	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
4	Revisionskriterier	6
5	Metod	6
6	Resultat av granskningen	7
6.1	<i>Styrande dokument</i>	7
6.1.1	Styrande förutsättningar	7
6.1.2	Åtgärdsplan	7
6.1.3	Lägesbild	8
6.1.4	Samverkansöverenskommelse	8
6.1.5	Övriga underlag med bäring på det brottsförebyggande arbetet	8
6.1.6	Bedömning	10
6.2	<i>Organisering</i>	10
6.2.1	Styrande förutsättningar	10
6.2.2	Strategiskt brottsförebyggande råd	11
6.2.3	Samordningsfunktion	11
6.2.4	Övrigt internt arbete	12
6.2.5	Bedömning	12
6.3	<i>Uppföljning</i>	13
6.3.1	Styrande förutsättningar	13
6.3.2	Årsredovisning	13
6.3.3	Hållbarhetsbokslut	13
6.3.4	Informationstillfällen	14
6.3.5	Bedömning	14
6.4	<i>Socialnämndens förebyggande arbete</i>	14
6.4.1	Styrande förutsättningar	14
6.4.2	Förebyggande åtgärder	15
6.4.3	Bedömning	15
6.5	<i>Samverkan</i>	16
6.5.1	Styrande förutsättningar	16
6.5.2	Organisatoriska förutsättningar	16
6.5.3	Samverkan mellan socialtjänst och skola	16
6.5.4	Bedömning	17
7	Samlad bedömning och rekommendationer	18
8	Bilagor	20

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning har av Eksjö kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens brottsförebyggande arbete och ungdomskriminalitet. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Eksjö kommun har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av det brottsförebyggande arbetet och arbetet med insatser mot ungdomskriminalitet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att Eksjö kommun inte har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av det brottsförebyggande arbetet och arbetet med insatser mot ungdomskriminalitet.

Vi noterar att kommunstyrelsen har arbetat med att strukturera arbetet under 2025. Det har sedan lagens ikraftträdande 2023 saknats flertal delar, vilket vi anser är allvarligt. Vi konstaterar dock att vissa delar har kommit plats under våren 2025 men bedömer att det trots anställningen av samordnare samt upprättande av vissa dokument saknas en tydligt dokumenterad organisering och process för arbetet med styrning, ledning och uppföljning av det samlade brottsförebyggande arbetet i kommunen.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja 	
Revisionsfråga	Bedömning
Finns det fastställda styrdokument för arbetet med det brottsförebyggande arbetet?	Endast delvis
Har kommunstyrelsen säkerställt att det brottsförebyggande arbetet är organiserat på ett tydligt sätt vad gäller ansvar och roller?	Endast delvis
Säkerställer kommunstyrelsen att kommunens brottsförebyggande arbete sker på ett strukturerat sätt och i enlighet med gällande lagstiftning?	Nej
Har kommunstyrelsen tillsett att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och uppsikt för det brottsförebyggande arbetet?	Nej
Har socialnämnden säkerställt att det finns ett förebyggande arbete mot ungdomskriminalitet genom uppsökande verksamhet och förebyggande insatser?	Endast delvis

Har socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden säkerställt att i allt väsentligt det finns en formaliserad samverkan i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga?

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelse att:

- Säkerställa att det finns styrande dokument som anger organisering, ansvar och roller för det brottsförebyggande arbetet i kommunen (se avsnitt 6.1.6).
- Säkerställa att det strategiska rådet innefattar samtliga relevanta aktörer såväl internt inom kommunen som i fråga om andra myndigheter (se avsnitt 6.2.5)
- Tillse att det strategiska rådet har en koppling till det operativa arbetet i kommunen och/eller ett tydligt mandat avseende resurser inom kommunen (se avsnitt 6.2.5)
- Såväl regelbundet som årligen följa upp det samlade brottsförebyggande arbetet i kommunen (se avsnitt 6.3.5)

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att det förebyggande arbetet systematiskt följs upp för på aggregerad nivå för att säkerställa att insatser som genomförs har effekt (se avsnitt 6.4.3)
- Säkerställa att det finns en formaliserad samverkan med hela skolverksamheten i kommunen (se avsnitt 6.5.4)

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning har av Eksjö kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens brottsförebyggande arbete och ungdomskriminalitet. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Kommunerna har en central roll i det brottsförebyggande arbetet, vilket blev än tydligare med införandet av lagen om kommunens ansvar för brottsförebyggande arbete (1 juli 2023). Enligt lagen har kommunerna fått ett tydligare ansvar för att kartlägga brottsligheten, ta fram lägesbilder samt besluta om och genomföra åtgärdsplaner för att förebygga brott.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar att säkerställa att kommunen uppfyller dessa krav. I Eksjö kommun visar statistik från BRÅ att vissa typer av brott bland unga, såsom narkotikabrott och stölder i butik, ökar.

Tidigare granskningar, exempelvis den fördjupade granskningen av samverkan mellan skola, socialtjänst och förälder från 2021, har identifierat brister i samordningen mellan olika aktörer, särskilt mellan skola och socialtjänst. Dessa brister riskerar att försvåra ett effektivt förebyggande arbete och innebär en risk för att kommunen inte kan leva upp till sitt lagstadgade ansvar.

Om kommunen inte arbetar effektivt med samordnade brottsförebyggande insatser finns en risk att ungdomskriminaliteten fortsätter att öka. Detta kan leda till högre samhällskostnader, ökad otrygghet, samt långsiktigt negativa konsekvenser för ungdomars möjligheter till utbildning och arbete. Utöver detta kan kommunens trovärdighet och medborgarnas förtroende påverkas negativt.

Granskningen inriktas därför dels på kommunstyrelsens övergripande arbete med att säkerställa att kommunen lever upp till det brottsförebyggande ansvaret enligt den nya lagen, dels på hur socialnämnden samt barn- och utbildningsnämnden i praktiken arbetar för att förebygga och hantera ungdomskriminaliteten.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Eksjö kommun har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av det brottsförebyggande arbetet och arbetet med insatser mot ungdomskriminalitet.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns det fastställda styrdokument för arbetet med det brottsförebyggande arbetet?
- Har kommunstyrelsen säkerställt att det brottsförebyggande arbetet är organiserat på ett tydligt sätt vad gäller ansvar och roller?
- Säkerställer kommunstyrelsen att kommunens brottsförebyggande arbete sker på ett strukturerat sätt och i enlighet med gällande lagstiftning?
- Har kommunstyrelsen tillsett att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och uppsikt för det brottsförebyggande arbetet?

- Har socialnämnden säkerställt att det finns ett förebyggande arbete mot ungdomskriminalitet genom uppsökande verksamhet och förebyggande insatser?
- Har socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden säkerställt att det finns en formaliserad samverkan i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga?

3.1 AVGRÄNSNING

Denna granskning avser kommunstyrelsens samordnande roll för det brottsförebyggande arbetet. Granskningen berör även socialnämnden samt barn- och utbildningsnämnden utifrån deras respektive ansvarsområden.

4 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- **Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §**
- **Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete**
- **Socialtjänstlagen (2001:453)**

5 METOD

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av styrande dokument på området, se fullständig förteckning som bilaga A.
- Intervjuer har genomförts med ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande i kommunstyrelsen. Därtill har intervjuer genomförts med säkerhetssamordnare, hållbarhetsstrateg, IFO-chef, enhetschef för förebyggande arbete barn och unga, TSI-samordnare, skolchef, elevhälsochef och grundskolechef.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja

Samtliga intervjuade har givits möjlighet att faktakontrollera rapporten.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 STYRANDE DOKUMENT

6.1.1 Styrande förutsättningar

Av Lag (2023:193) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska kommunen utarbeta en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område. Lägesbilden ska bland annat omfatta en kartläggning och analys av brottsligheten. Med lägesbilden som underlag ska kommunen därefter besluta om plan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott (åtgärdsplan). Lägesbilden ska uppdateras årligen och åtgärdsplanen ska följas upp minst vartannat år.

Det framgår av lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete att kommuner ska verka för att skriftliga överenskommelser om samverkan ingås med relevanta aktörer.

Kommunstyrelsen har, enligt vad som stipuleras i Lag (2023:193) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, ett övergripande ansvar för kommunens trygghetsarbete. Detta ansvar framkommer emellertid inte av kommunstyrelsens reglemente¹.

6.1.2 Åtgärdsplan

Kommunstyrelsen har fastställt en åtgärdsplan för det brottsförebyggande arbetet för perioden 2024–2026². Det framgår av åtgärdsplanen att kommunen behöver:

- Anställa en brottsförebyggande strateg på cirka 50 procent som ska ansvara för det strategiska brottsförebyggande arbete.
- Upprätta ett nytt medborgarlöfte tillsammans med polisen.
- Upprätta en ny struktur för inhämtning av information.

I samband med fastställande av åtgärdsplanen beslutade kommunstyrelsen att ge förvaltningen i uppdrag att arbeta fram ett kompletterande måldokument till åtgärdsplanen för politiskt ställningstagande med återredovisning till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

Vid återrapporeringen³ informerade förvaltningen om att det övergripande målet för det brottsförebyggande arbetet är effektmålet "Livskvalitet" i kommunprogrammet. Det uppgavs även att kommunen ska arbeta med följande åtgärder under 2025 och 2026:

- Förebygga bedrägeribrott genom information till allmänheten med särskilt fokus på äldre.
- Arbeta med att medvetandegöra barn, ungdomar och vårdnadshavare om konsekvenserna av användning av ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar). Samt ge dem kunskap, vägledning och stöd att välja en drogfri livsstil, i linje med kommunens ANDTS riktlinje.
- Upprätta ett nytt medborgarlöfte tillsammans med polisen.
- Upprätta en ny struktur för inhämtning av information.

¹ Kommunfullmäktige 2022-11-24, § 142

² Kommunstyrelsen 2024-11-12, § 243

³ Kommunstyrelsens utskott 2025-05-20, § 90

- Genomföra medborgardialoger i samverkan med polis.
- Upprätta ett strategiskt råd som behandlar brottsförebyggande frågor.

Det framgår av beslutsprotokollet att åtgärderna som hanteras av förvaltningen, alla utom det strategiska rådet, ska hanteras i förvaltningens handlingsplan för social hållbarhet. Utvecklingen för det brottsförebyggande arbetet och åtgärderna ska redovisas i hållbarhetsboks slutet

Till följd av informeringen beslutade kommunstyrelsens utskott att återremittera ärendet för att ta fram mål för det brottsförebyggande arbetet.

6.1.3 Lägesbild

Åtgärdsplan för det brottsförebyggande arbetet för perioden 2024–2026 gör bland annat gällande att de anmälda brott som minskat i kommunen under de senaste 20 åren är stöld/rån, tillgrepp av motordrivet fordon, tillgrepp av icke motordrivet fortkäffningsmedel samt stöld genom inbrott. De anmälda brott som ökat under motsvarande period uppges vara narkotikabrott/innehav och narkotikabrott/eget bruk samt olika former av bedrägeribrott. Bedrägeribrott mot äldre personer lyfts särskilt fram.

Enligt åtgärdsplanen visar polisens trygghetsmätning från 2023 på att äldre kvinnor i kommunen upplever sig mest trygga medan yngre kvinnor upplever sig minst trygga. Det uppges även vara de yngre kvinnorna som anger att de oftast utsatts för brott i hemmet eller av någon de har någon form av relation till. Alla åldrar ska uppleva en oro för narkotikaförsäljning och narkotikaanvändande i sitt närområde.

6.1.4 Samverkansöverenskommelse

Kommunen har tecknat en samverkansöverenskommelse med lokalpolisområdet Höglandet för perioden 2025–2029⁴. Av samverkansöverenskommelsen framgår att syftet med denna är att främja, utveckla och fördjupa samarbetet med det övergripande målet att minska brottsligheten och öka tryggheten.

Det framgår av samverkansöverenskommelsen att parterna ska delta aktivt vid regelbundna möten och andra strukturerade forum. Parterna ska dela information och bidra med analyser och statistik om brottslighet i syfte att skapa lokala lägesbilder och identifiera riskområden.

Båda parterna ska bidra till en årlig kartläggning som beskriver kommunens risk- och skyddsfaktorer samt brottslighet och trygghet. Utifrån kartläggningen ska det utarbetas en årlig åtgärdsplan som övergripande beskriver aktiviteter och insatser som kräver ett extra fokus.

Den övergripande lägesbilden ska uppdateras minst vartannat år.

6.1.5 Övriga underlag med bäring på det brottsförebyggande arbetet

Handlingsplan för social hållbarhet

Förvaltningsledningsgruppen har utarbetat en handlingsplan för social hållbarhet för 2025⁵. Planen ska samla kommunens förvaltningsövergripande utvecklingsinsatser inom områdena folkhälsa, brottsförebyggande och inkludering/icke-diskriminering. Det framgår av planen att aktiviteterna i handlingsplanen ska återfinnas i verksamhetsplanen för den som är ansvarig för

⁴ Kommunstyrelsen 2025-06-03, § 134

⁵ Förvaltningsledningsgruppen 2025-06-17

aktiviteten. Handlingsplanen ska följas upp i hållbarhetsboks slutet genom en samlad beskrivning av vad som genomförts samt uppföljning av indikatorer. Indikatorer för det brottsförebyggande arbetet kommer redovisas i lägesbilden för det brottsförebyggande arbetet.

En av aktiviteterna för 2025 som anges i handlingsplanen för social hållbarhet är att utveckla det strategiska brottsförebyggande arbetet så att det vilar på vetenskaplig grund. Det ska utarbetas en ny struktur för inhämtning av material/information. Det anges att räddningschef är ansvarig för denna aktivitet.

Det uppges vid intervju att kommunstyrelsen är ansvarig för att följa upp handlingsplanen.

Verksamhetsplan

Kommunfullmäktige har fastställt ett kommunprogram för perioden 2024–2027⁶, vilket gör gällande för kommunens effektmål för mandatperioden:

- Eksjö kommuns invånare upplever att de mår bra och känner sig nöjda med sin livssituation.
- Eksjö kommun upplevs vara en attraktiv kommun att leva och verka i samt besöka.
- Eksjö kommuns invånare upplever att det finns möjlighet att vara delaktiga och påverka kommunens utveckling.
- Eksjö kommun har en robust och hållbar infrastruktur samt ett varierat utbud av boendeformer i olika delar av kommunen.

Enligt kommunprogrammet ska effektmålen brytas ner i sektorernas och bolagens verksamhets- och affärsplaner.

Kommunledningskontorets verksamhetsplan 2025⁷ är fastställd av kommunstyrelsen och beskriver bland annat vilka aktiviteter som ska genomföras för att bidra till uppfyllelse av effektmålen. Kopplat till effektmålet "Eksjö kommuns invånare upplever att de mår bra och känner sig nöjda med sin livssituation" ska det genomföras en kartläggning av brottsförebyggande åtgärder. Det ska även utarbetas en åtgärdsplan utifrån denna kartläggning. Det framgår att räddningschef är ansvarig för denna aktivitet. Aktiviteten berör ett flertal aktörer, däribland medarbetare inom barn- och utbildningssektor, kommunledningskontoret, samhällsbyggnadssektorn, sociala sektorn, Eksjö Kommunfastigheter, Polisen, Region Jönköpings län samt Länsstyrelsen Jönköpings län.

Alkohol, narkotika, dopning, tobak/nikotin och spel

Kommunstyrelsen har fastställt en riktlinje avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar⁸ (ANDTS). Syftet med riktlinjen uppges vara att få en kommunövergripande samsyn, gemensam struktur, mål och prioriterade insatsområden. Det framgår även att arbetet med ANDTS, våld i nära relation, suicidprevention, integration, folkhälsa och det brottsförebyggande arbetet samlas under kommunens arbete med social hållbarhet. Till riktlinjen för ANDTS kopplas åtgärder som ingår i handlingsplan för social hållbarhet.

⁶ Kommunfullmäktige 2023-09-21, § 147

⁷ Kommunstyrelsen 2024-12-10, § 253

⁸ Kommunstyrelsen 2023-11-07, § 280

Riktlinjens för ANDTS målgrupp är verksamheten, vars målgrupp i sin tur är allmänheten i kommunen med fokus på insatser till föräldrar, barn och ungdomar, anhöriga och andra särskilt utsatta grupper.

Förvaltningsledningsgruppen (FLG) ansvarar för implementering av åtgärder i linje med riktlinjen.

Våld i nära relationer

Kommunstyrelsens riktlinjer mot våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck⁹ ska bidra till kommunens vision och tre fokusområden:

- Den hållbara kommunen, en kommun där alla känner att grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.
- Den nära kommunen, ett tolerant och jämlikt samhälle med närhet mellan människor, delaktighet och trygghet i alla miljöer.
- Den aktiva kommunen, en kommun där det ska skapas möjligheter för en aktiv och meningsfull fritid.

Enligt riktlinjerna ska varje sektor ange hur målen i riktlinjerna ska uppnås i sin respektive verksamhetsspecifika handlingsplan. Därutöver ska anges vilka aktiviteter som ska genomföras, vem som är ansvarig, när de ska vara genomförda samt hur de ska följas upp och rapporteras.

6.1.6 Bedömning

Vår bedömning är att det **endast delvis** finns fastställda styrdokument för arbetet med det brottsförebyggande arbetet.

Vi baserar vår bedömning på att det finns en framtagen åtgärdsplan samt lägesbild. Vidare finns såväl samverkansdokument som reglerar arbetet med Polismyndigheten som planer som anger hur arbetet med frågor inom ANDTS samt våld i nära relationer. Därtill har ett ytterligare styrande dokument tagits fram i form av handlingsplan för social hållbarhet. I den sistnämnda handlingsplanen framgår att arbetet med det brottsförebyggande arbetet är under utveckling. Det som idag saknas är dokument som anger hur arbetet ska organiseras och hanteras inom kommunen (se mer information om faktisk organisering i kommande avsnitt).

6.2 ORGANISERING

6.2.1 Styrande förutsättningar

Enligt lag (2023:193) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska kommunen verka för att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett särskilt forum (strategiskt råd) som kommunen leder och där andra relevanta aktörer ingår. Det framgår vidare att kommuner ska ha en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor. Funktionen ska särskilt samordna och stödja genomförandet av kommunens arbete enligt lagen, utgöra kommunens kontaktpunkt

⁹ Kommunstyrelsen 2021-08-31, § 273

i förhållande till externa aktörer och bidra till att information om arbetet sprid till kommunens invånare och andra som kan ha intresse eller behov av informationen.

6.2.2 Strategiskt brottsförebyggande råd

Det framgår av kommunens samverkansöverenskommelse med lokalpolisområde Höglandet att ett strategiskt brottsförebyggande råd ska träffas minst en till två gånger per år eller vid behov. Rådet ska bestå av kommunstyrelsens presidium, kommundirektör och chefen för lokalpolisområde Höglandet. Kommunens ansvarige brottsförebyggande samordnare samt kommunpolis ska vara föredragande och informera om det pågående operativa och strategiska arbetet inom ramen för samverkansöverenskommelsen och det aktuella medborgarlöftet.

Vid intervju uppges att socialnämnden eller barn- och utbildningsnämnden inte har representanter i det strategiska rådet. Det uppges även att det inte finns någon systematisk rapportering till representanter för nämnderna om vad som behandlas i rådet.

Enligt samverkansöverenskommelsen ska rådet besluta om justeringar av överenskommelsen samt fatta beslut om större strategiska inriktningar för det lokala brottsförebyggande arbetet. Rådet ska även informera kommunstyrelse och kommunfullmäktige om det brottsförebyggande och det trygghetsskapande arbetet med stöd av brottsförebyggande samordnare och kommunpolisen.

Det uppges vid intervju att det strategiska rådet inte har ett uttalat mandat eller särskilt tilldelade medel för att fatta beslut om särskilda insatser/åtgärder med bäring på arbetet.

6.2.3 Samordningsfunktion

Enligt samverkansöverenskommelsen med lokalpolisområde Höglandet ska kommunens brottsförebyggande samordnare driva och utveckla kommunens övergripande brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Samordnaren ska vara kommunens kontaktperson gentemot Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och rapportera till dem om det lokala arbetet.

Det uppges vid intervju att kommunen har anställt en säkerhetssamordnare under våren 2025. Denna tjänst uppges vara ny för kommunen. Det saknas en fastställd skriftlig tjänstebeskrivning eller annan dokumentation som anger att denna tjänst är kommunens samordningsfunktion. Däremot har vi noterat att det framgår av annonsen för tjänsten att säkerhetssamordnaren är ansvarig för det övergripande brottsförebyggande arbetet. Exempel på arbetsuppgifter inom brottsförebyggande anges vara att arbeta med samt utveckla kommunens arbete utifrån den lag som sedan 1 juli 2023 anger kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Det framgår av arbetsbeskrivningen för tjänsten som säkerhetssamordnare att det ingår i befattningen att utveckla ett samordnat, behovsanpassat och praktisknära stöd till kommunkoncernen i brottsförebyggande frågor. Syftet är att stärka kommunens förutsättningar att uppfylla de krav som den nya lagen ställer vad gäller samordning och framtagande av lägesbild och åtgärdsplan. Det syftar även till att arbeta effektivt och målinriktat mot alla former av kriminalitet, inklusive gäng- och organiserad brottslighet samt andra hotbilder. Detta innebär samverkan med verksamheterna i kommunkoncernens förvaltningar och bolag men även lokalpolis, företag, föreningsliv, fastighetsägare med flera.

6.2.4 Övrigt internt arbete

Enligt riktlinjen för ANDTS ska gruppen ”effektiv samverkan för trygghet” (EST) ska utarbeta regelbundna lägesbilder över brottslighet och lämna förslag på åtgärder, direkt till verksamheter och/eller via förvaltningsledningsgruppen (FLG). EST består av representanter från varje sektor, det kommunala bostadsbolaget och polisen. Chef för öppenvården är ansvarig för samordning av ANDTS-arbetet. Det finns även en ANDTS-grupp i kommunen med representanter från alla sektorer. ANDTS-gruppen ger förslag på åtgärder, direkt till verksamheter och/eller via FLG.

Arbetsgruppen för samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) arbetar, enligt riktlinjen för ANDTS, bland annat kring förebyggande ANDTS-frågor och ger förslag på åtgärder, direkt till verksamheter och/eller via förvaltningsledningsgruppen (FLG).

6.2.5 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **endast delvis** säkerställt att det brottsförebyggande arbetet är organiserat på ett tydligt sätt vad gäller ansvar och roller

Vi baserar vår bedömning på att det finns ett strategiskt råd samt en samordningsfunktion.

Lagstiftningen anger att relevanta aktörer ska ingå i det strategiska rådet. Vi bedömer att det saknas flera viktiga aktörer i nuvarande sammansättning då enbart kommunledning och Polismyndighet är representerade. Andra relevanta aktörer är till exempel representanter för skola och socialtjänst. Vidare saknas styrande dokument för det strategiska rådets arbete som tydliggör på vilket sätt rådet ska fullgöra det uppgifter som anges i lagstiftning och överenskommelse.

Vidare noterar vi att det saknas dokument som anger ansvar och roller avseende det brottsförebyggande arbetet inom kommunen samt som beskriver den samordnande funktion som beskrivs i lagstiftningen.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte** har säkerställt att kommunens brottsförebyggande arbete sker på ett strukturerat sätt och i enlighet med gällande lagstiftning.

Vi baserar vår bedömning på att det som ovan nämnts saknas en tydlig organisering också saknas ett strukturerat arbete inom kommunen avseende det brottsförebyggande arbetet. Inom kommunen saknas en tydlig struktur för såväl hur det strategiska arbetet ska koppla an till det operativa arbetet som hur uppföljningen ska genomföras strukturerat (se mer information om uppföljningen i kommande avsnitt om uppföljning).

För att ett strategiskt råd ska kunna arbeta strategiskt behövs ett tydligt mandat över respektive organisations arbete och/eller särskilt avsätta resurser för arbetet. Då rådet saknar särskilda resurser och representation från övriga relevanta aktörer kan det strategiska arbetet inte fullt ut bedrivas effektivt. Som tidigare nämnt finns bara en myndighet representerad samt en nämnd i kommunen. Då stor del av arbetet i praktiken genomförs i andra nämnder och bolag

(exempelvis bostadsbolag) i kommunkoncernen samt då det finns verksamhet som berörs i exempelvis kommunalförbund (exempelvis gällande skolverksamhet) bedömer vi att det finns fler relevanta aktörer på området. Då det anges att brottsförebyggande arbetet ska genomföras i den ordinarie verksamheten krävs delaktighet av aktörerna. Detta blir särskilt viktigt då det strategiska rådet saknar kommunikationsvägar eller andra operativa grupper som har som uppdrag att arbeta på uppdrag av det strategiska rådet.

Med anledning av detta menar vi att det strategiska rådet saknar såväl tillräcklig representation som tillräckligt mandat för att kunna bedriva ett effektivt brottsförebyggande arbete.

6.3 UPPFÖLJNING

6.3.1 Styrande förutsättningar

Enligt lag (2023:193) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska kommunstyrelsen, eller den nämnd som kommunfullmäktige beslutar, ansvara för ledningen av kommunens brottsförebyggande och för att kontinuerligt rapportera om det brottsförebyggande arbetet till kommunfullmäktige.

6.3.2 Årsredovisning

Enligt kommunfullmäktiges kommunprogram för perioden 2024–2027 är kommunstyrelsen ansvarig för årlig uppföljning av effektmålen. Uppföljningen ska ske som en samlad bedömning och vara baserad på bland annat indikatorer, analyser av måluppfyllelse, uppföljning av styrdokument, omvärldsbevakning och effekter av olika insatser. Det framgår även av kommunprogrammet att det finns bedömningsgrunder som ska fungera som stöd i bedömningen.

Det framgår av årsredovisningen 2024¹⁰ att årsredovisningen är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige avseende det gångna verksamhetsåret.

Det framgår av årsredovisning 2024 att ett av kommunens mål för programperioden avser livskvalitet. En indikator för måluppfyllelse är att invånarnas upplevelse av tryggheten i kommunen ska öka under programperioden. Av årsredovisningen framgår att kommunens resultat i en genomförd trygghetsmätning var 83. Genomsnittet i grannkommunerna uppges vara 83 och i Sverige 81. Det uppges att spridningen bland den kommun i Sverige som har högst respektive lägst resultat var 89 till 72. Kopplat till indikatorn anges även ett flertal aktiviteter som har genomförts, däribland Mötesplats Ung och anläggning av cykelvägar. Det uppges även att en åtgärdsplan för brottsförebyggande arbete har godkänts av kommunstyrelsen och ska vidareutvecklas fram till april 2025.

6.3.3 Hållbarhetsbokslut

Det framgår av hållbarhetsbokslut för 2024¹¹ att bokslutet är indelat efter kommunprogrammets fyra effektmål om livskvalitet, attraktivitet, delaktighet och samhällsplanering. Det uppges att varje effektmål har kopplingar till några av de 17 globala målen. Kopplat till det globala målet ”trygghet” anges att många föräldrar känner otillräcklighet i relation till sina barn och behöver hjälp att hantera konflikter och hitta en positiv samvaro. Det

¹⁰ Kommunfullmäktige 2025-04-24, § 78

¹¹ Kommunfullmäktige 2025-04-24, § 80

beskrivs att det erbjuds föräldrastödsutbildning till alla föräldrar i hela kommunen. Det uppges även att det vanligen finns en bristande tillit till myndigheter bland utrikesfödda invånare, varav socialtjänsten har besökt kommunens moské med fokus på föräldraskap. Som en följd av detta ska det ha genomförts en träff där skola och socialtjänst var representerade för att föra en dialog om föräldraskap, socialtjänst och skola.

Enligt hållbarhetsbokslutet ska det öppna en ny fritidsgård i kommunen. Det uppges att "öppen ungdom", ungdomslotsar och samordnare för det förebyggande arbete med barn och unga ska ha en gemensam arbetsplats i anslutning till lokalen.

Det uppges vid intervju att hållbarhetsbokslutet sammanställs av kommunens hållbarhetsstrateg. Hållbarhetsstrategen uppges inhämta information från barn- och utbildningsnämndens samt socialnämndens verksamheter som det arbete som genomförts.

6.3.4 Informationstillfällen

Vi har tagit del av kommunstyrelsens protokoll för 2025 fram till och med granskningens genomförande.

I januari 2025 har kommunstyrelsen blivit informerad¹² om det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet som genomförs i kommunen. Styrelsen fick information om några av de insatser som Polismyndigheten genomfört under 2024 samt statistik över antalet anmälda brott under 2023 och 2024. Styrelsen blev även informerade om den nationella och den lokala trygghetsundersökningen som genomförs årligen.

6.3.5 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte** tillsett att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och uppsikt för det brottsförebyggande arbetet.

Detta med hänvisning till vad vi ovan framhållit i tidigare bedömningar avseende att det saknas styrande dokument gällande organiseringen av det brottsförebyggande arbetet i kommunen samt att det saknas löpande uppföljningar av det samlade brottsförebyggande arbetet. Vi noterar att det skett enstaka rapportering till kommunstyrelsen men att det saknas en uppföljning av det samlade brottsförebyggande arbetet i hela kommunen. Vi menar att kommunstyrelsen i sin roll som samordnande nämnd behöver följa upp det kommunövergripande arbetet där även arbetet i övriga berörda nämnder framgår.

6.4 SOCIALNÄMNDENS FÖREBYGGANDE ARBETE

6.4.1 Styrande förutsättningar

Av Socialtjänstlagen framgår att socialnämnden ska vara väl insatt i levnadsförhållandena i kommunen och genom uppsökande verksamhet och på annat sätt bidra till att skapa förutsättningar för goda levnadsförhållanden.

¹² Kommunstyrelsen 2025-01-28, § 13

Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka brottslighet. Socialtjänstlagen gör gällande att kommunen särskilt ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra barn och unga far illa.

6.4.2 Förebyggande åtgärder

Sociala sektorns verksamhetsplan 2025¹³ gör gällande att "Mötesplats ung" ska startas och nya arbetssätt ska implementeras för att bidra till uppfyllelse av effektmålet "Eksjö kommuns invånare upplever att de mår bra och känner sig nöjda med sin livssituation". Det framgår vidare att flera verksamheter som arbetar för barn- och ungas bästa ska samordnas.

Samhällsbyggnadschef, skolchef och socialchef är ansvarig för detta arbete. Arbetet berör bland annat medarbetare inom barn- och utbildningssektor, samhällsbyggnadssektorn och sociala sektorn.

Det uppges vid intervju att en del av nämndens förebyggande åtgärder är resursfördelningar internt. Av sociala sektorns verksamhetsplan framgår till exempel att budget tillförs för utökning av familjebehandlare inom öppenvården barn och unga samt att den förvaltningsövergripande tjänsten ungdomskoordinator avvecklas till förmån för förebyggande arbete att minska placeringar och öka skolnärvaro. Det uppges även att nämnden vidtagit liknande åtgärder under tidigare år. Till exempel har en samordnare för tidiga och samordnade insatser (TSI-samordnare) för barn och unga anställts under 2024 samt att en enhet för förebyggande arbete barn och unga infördes under 2025. Det saknas styrande dokument som tydliggör nämndens sammanhållna arbete med förebyggande insatser.

Det uppges vid intervju att det finns en samverkan på insatsnivå mellan socialtjänstens ungdomslotsar och närpolis inom ramen för "Lilla nätverket". Det beskrivs att syftet med denna samverkan är av mer operativ och praktisk karaktär. Samverkan uppges inte vara dokumenterad och formaliserad.

6.4.3 Bedömning

Vår bedömning är att socialnämnden **endast delvis** säkerställt att det finns ett förebyggande arbete mot ungdomskriminalitet genom uppsökande verksamhet och förebyggande insatser.

Vi baserar vår bedömning på att det finns flera typer av förebyggande insatser i verksamheten. Vidare finns ett flertal nämndbeslut avseende satsningar på förebyggande insatser. Däremot saknas styrande dokument som tydliggör nämndens sammanhållna förebyggande arbete. Enligt kommunallagen får en nämnd inte delegera beslut rörande verksamhetens omfattning eller kvalitet.

¹³ Socialnämnden 2024-12-11, § 164

6.5 SAMVERKAN

6.5.1 Styrande förutsättningar

Enligt Socialtjänstlagen ska socialnämnden i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, samverka med samhällsorganisation, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska ta initiativ till att denna typ av samverkan kommer till stånd.

Socialtjänstlagen gör gällande att myndigheter vars verksamhet berör barn och unga (i nedan fall barn- och utbildningsnämnden) har skyldighet att anmäla oro för ett barn samt lämna uppgifter som kan vara av betydelse för en utredning om ett barns behov av skydd eller stöd.

6.5.2 Organisatoriska förutsättningar

Av intervju framgår att all grundskoleverksamhet finns i kommunal regi. Det finns inga friskolor på grundskolenivå i kommunen vid tidpunkten för granskning. Däremot framkommer att det finns tre fristående förskolor samt att gymnasieverksamheten finns inom Höglandets kommunalförbund.

6.5.3 Samverkan mellan socialtjänst och skola

Vi har tagit del av en överenskommelse¹⁴ om samverkan mellan sociala sektorn, samhällsbyggnadssektorn samt barn- och utbildningssektorn. Vid intervju beskrivs att överenskommelsen är i behov av revidering då den inte överensstämmer helt med det aktuella arbetssättet. Det framgår av överenskommelsen att samverkan ska vara fokuserad på främjande och förebyggande arbete och utifrån en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan parterna. Enligt överenskommelsen ska samverkan vara organiserad i två gruppkonstellationer:

- Styrgrupp i samverkan för ungas bästa (SSUB): gruppen ska fatta inriktningsbeslut som ska verkställas genom aktuella och tidsbestämda uppdrag till en arbetsgrupp. SSUB är ansvarig för styrning och ledning, kvalitetssäkring samt uppföljning och utvärdering av samverkansarbetet. Gruppen ska bestå av sektorchefer för SBS, SOS och BUS, funktionschef IFO, elevhälsochef, grundskolechef samt fritidschef.
- Arbetsgrupp i samverkan för ungas bästa (ASUB): gruppen är ansvarig för att föreslå, genomföra och återsäkras uppdrag till SSUB. Gruppen ska bestå av enhetschef från öppenvården, behandlare i öppenvården samt representant för lotsarna, rektorerna och gymnasium samt kuratorsrepresentant, fritidsutvecklare, representant från öppen ungdomsverksamhet, boendevärd (EBO) samt närpolisen. Det framförs vid faktakontrollen att även säkerhetssamordnare och hållbarhetsstrateg ingår i gruppen.

Med hänsyn till den omorganiseringen som skett efter överenskommelsens upprättande gällande gymnasieskolan har denna aktör fallit ur den formella samverkan.

Enligt överenskommelsen om samverkan är kommunens gemensamma ungdomskoordinator sammankallande för arbetsgruppen och återsäkras till styrgruppen. Utöver ASUB ska ungdomskoordinatorn regelbundet sammankalla till lokala samverkansmöten med berörda parter på respektive skolenhet. Det framförs vid intervju att tjänstens som ungdomskoordinator inte längre finns kvar. Vid granskningens genomförande var enhetschef förebyggande arbete

¹⁴ 2023-03-15

barn och unga sammankallande för ASUB och hade funktionen som länk mellan styrgrupp och arbetsgrupp.

Överenskommelsen ska utvärderas två gånger per år vid gemensamma träffar mellan SSUB och ASUB. Vid intervjuer uppges det att samverkan har blivit tydligare och mer givande under senare tid men att det fortsatt finns en del utmaningar.

Aktiviteterna att starta upp "Mötesplats ung", implementera nya arbetssätt och samordna verksamheter anges även i barn- och utbildningssektorns verksamhetsplan 2025¹⁵.

6.5.4 Bedömning

Vår bedömning är att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden **i allt väsentligt** säkerställt att det finns en formaliserad samverkan i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga.

Vi baserar vår bedömning på att det finns en överenskommelse om samverkan mellan socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden. Denna samverkan finns på flera nivåer med en tydlig organisering. Därtill finns en plan för utvärdering och uppföljning. Av intervjuer framgår att samverkan har förbättrats sedan tidigare genomförd granskning.

Med anledning av att viss skolverksamhet finns inom Höglandsförbundet som inte ingår i ovan beskriven samverkan bedömer vi att en betydande del av kommunens unga inte omfattas av den dokumenterade samverkan som finns mellan socialtjänst och skolverksamhet.

¹⁵ Barn- och utbildningsnämnden 2024-12-12, § 166

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Eksjö kommun har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av det brottsförebyggande arbetet och arbetet med insatser mot ungdomskriminalitet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att Eksjö kommun inte har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av det brottsförebyggande arbetet och arbetet med insatser mot ungdomskriminalitet.

Vi noterar att kommunstyrelsen har arbetat med att strukturera arbetet under 2025. Det har sedan lagens ikraftträdande 2023 saknats flertal delar, vilket vi anser är allvarligt. Vi konstaterar dock att vissa delar har kommit plats under våren 2025 men bedömer att det trots anställningen av samordnare samt upprättande av vissa dokument saknas en tydligt dokumenterad organisering och process för arbetet med styrning, ledning och uppföljning av det samlade brottsförebyggande arbetet i kommunen.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelse att:

- Säkerställa att det finns styrande dokument som anger organisering, ansvar och roller för det brottsförebyggande arbetet i kommunen (se avsnitt 6.1.6).
- Säkerställa att det strategiska rådet innefattar samtliga relevanta aktörer såväl internt inom kommunen som i fråga om andra myndigheter (se avsnitt 6.2.5)
- Tillse att det strategiska rådet har en koppling till det operativa arbetet i kommunen och/eller ett tydligt mandat avseende resurser inom kommunen (se avsnitt 6.2.5)
- Såväl regelbundet som årligen följa upp det samlade brottsförebyggande arbetet i kommunen (se avsnitt 6.3.5)

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att det förebyggande arbetet systematiskt följs upp för på aggregerad nivå för att säkerställa att insatser som genomförs har effekt (se avsnitt 6.4.3)
- Säkerställa att det finns en formaliserad samverkan med hela skolverksamheten i kommunen (se avsnitt 6.5.4)

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Joakim Hackström-Larsson

Verksamhetsrevisor/ Specialist

Liam Alldén

Verksamhetsrevisor

Lisa Åberg

Certifierad kommunal yrkesrevisor

8 BILAGOR

8.1 BILAGA 1 – FÖRTECKNING AV DOKUMENT

Namn	Beslutsinstans	Datum
Kommunstyrelsens reglemente	Kommunfullmäktige	2022-11-24
Kommunprogram för perioden 2024–2027	Kommunfullmäktige	-
Årsredovisning 2024	Kommunfullmäktige	2025-04-24
Hållbarhetsbokslut 2024	Kommunfullmäktige	2025-04-24
Brottsförebyggandearbete i Eksjö kommun 2024–2026 - Åtgärdsplan	Kommunstyrelsen	2024-11-12
Kommunledningskontorets verksamhetsplan 2025	Kommunstyrelsen	2024-12-10
ANDTS riktlinje	Kommunstyrelsen	2023-11-07
Riktlinje för våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld och förtryck	Kommunstyrelsen	2021-08-31
Samverkansöverenskommelse mellan Eksjö kommun och lokalpolisområde Höglandet 2025–2029	Kommunstyrelsen	2025-06-03
Sociala sektorns verksamhetsplan 2025	Socialnämnden	2024-12-11
Barn- och utbildningssektorns verksamhetsplan 2025	Barn- och utbildningsnämnden	2024-12-12
Handlingsplan social hållbarhet	Förvaltningsledningsgruppen	2025-06-17
Överenskommelse i samverkan	-	2023-03-15
Protokoll	Kommunstyrelsen	2025-01-28
Protokoll	Kommunstyrelsens arbetsutskott	2025-05-20